

De laude

Incipit tractat⁹ magistri Joh. gerson cācellarij parisiensis de laude scriptoz

Scrutari scriptu

pturas exhortabat⁹ oī iudeos xpūs Johis. v. **S**cripturas videlicet in quibus putabant se vitā eternā hāre **D**e qualibus loquit⁹ apłs scđa ad thimothē iij. q. oīs scđtura dñit⁹ inspirata. vtil⁹ ē ad docēdū. ad arguēdū. ad corripēdū. ad erudiēdū i iustitia. vt pfect⁹ sūt hō dei ad omne op⁹ bonum instructus **E**t ad rhōs. xiiij. **Q**uēcūq; scđta sūt ad nrām doctrinā scđta sūt. vt per patiētā et solationē scđturaꝝ spem habeamus **M**erū quō scrutabūtur scripture si nō habeant⁹ **Q**ualit⁹ habebunt⁹ si nō scribant⁹ **Q**ua rōne scribent⁹ sūt scđtoꝝ **S**ūt igit⁹ nēarij scđtoēs **E**t hoc ē qđ hīc et nūc intēdimus suadere opellēte nos ad h̄ multiplici circa scđtoꝝ libꝝ vtiliū defectu quē patit⁹ etas nrā **E**t in primis cōclusionē certā statuam⁹ dicentes **S**criptoz idoneus et frequēs libꝝ doctrine salubris agit op⁹ bonū de genere **E**t op⁹ hoc si proueniat ex charitate. est meritorium vite eēne nec huile dicendū ē **I**n prin⁹ habet⁹ decisio dubij cuius occasione videtur pñs opusculū qđ q̄siuit qđā de mōchis dom⁹ carthusie **S**i liceat dieb⁹ festiuis scribere deuotionis libros gratis **S**ed aduertendum in primis qđ nomen scriptoris notat periciam

scriptorū CCCliij

scribendi. cum vsu assiduo vel frequēti **S**criba v̄o dicit magistrū in eis q̄ sūt dñe legis eruditū **Q**ui et scrutator v̄l d̄q̄sitor dicit⁹ p̄t. aut eē d̄ctator **Q**uales erāt scribe iudeoz q̄lis efozas scriba velox et ingenios⁹ in lege q̄les apud xp̄ia nos theologi doctoēs seu theologię p̄fessores de q̄b⁹ non erit p̄ncipaliter p̄mo pñs h̄ de scđtoꝝ q̄si mechanicis et manualib⁹ libꝝ

Et hī sūt in multiplici d̄ra penes eruditionē maiorē v̄l minorē circa scđturā quā trāsserunt ex inspecto exēplari libꝝ vel quā de p̄nūciātis ore suscipiūt sic baruch de ore hieremie scđpsit oēs sermones eius **S**ūt qui siml⁹ sūt dictatores et scribe et scđtoꝝ. talis laudat⁹ fuisse diuus **A**mb. libꝝ scribēs q̄s d̄ctabat **S**ūt alij q̄dous infimi nullū penit⁹ h̄ntes intellēm eoz q̄ transcribūt. q̄s q̄i pictozes appellam⁹ **E**t nōnllī t̄q; medij q̄d⁹ q̄b⁹ apt⁹ ē sati. t̄sus eoz q̄ scribūt saltē grāmatalit⁹. seu l̄ralit⁹. q̄les olim fuerūt et adhuc eē ferunt⁹ in religionibus app̄batis atq; in vniuersitatib⁹ et studijs rōbiliē institut. **E**t de talib⁹ loq; p̄cipua nūc ē intētto neq; q̄ alios secludēdo. qui vel sūt magis aliqđ q̄ scđtoꝝ vt p̄mi. vel vt scđi. q̄ p̄az sūt ad fructū spūalē sue scđture capessēdum idonei **Q**uib⁹ p̄notatis. vt lucidior et breuior eēt ordo dicēdoꝝ. p̄t; statim hec nrā conclusio. scientibus quid est opus bonum de genere quid opus meritorium vite eterne. quod opus seruile **M**eruntamen placet

De

eam per operationes aliquas in se/
sequētib' duodecim consideratiōib'
apliādo mōstrare q̄s metz' p̄plex
cōphendit x̄sus **P**redicat atq; stu/
det sc̄ptoz largit' et orat. **A**ffligit
sal dat fontē lucēq; futuris **E**cclē
siam vitat. armat custodit hōrat.

Consideratio. i. q̄ scriptoz
predicat.

Scriptoz idoneus et frequē
librozū doctrine salubris

Sic eni semp infra loqui
volum' et intelligi p̄dicare dici p̄t
Certe si lingua silet manus p̄dici
cat et fructuosius aliqñ quāto scri
ptura venit ad plures vberior q̄
trāsies sermo **N**ec obuiam' dicto
hieronymi q̄ hz nescio q̄o latenti
tis energie viue vocis actus et in
aures discipuli ex doctoris ore trās
fusa fortius sonat **S**ed inuenies
aliq̄s eruditissimos fatētes se pla
dicasse sc̄pta studēdo ruminādo
q̄ seclī q̄ p̄ doctori. auditū **Q**ualē
se fuisse videt **B**ernard' gl'ari di
cens magros suos fuisse quere' et
fagos. **P**roculdubio nō sine p̄uia
vel comite lectura librozū **N**ode
q̄ inter p̄dicatores sūt multi tāq;
nudi p̄nūciatores eoz que sumūt
formaliter in scriptis. qui si mereri
possint aureolā p̄dicatozibus de
bitā **C**ur nō silt' sc̄ptoz noster cui
pōt adesse et adest. supponitur. nō
impar animaz saluificans zel' scri
bendo sicut alteri loquēdo?

Consi. ii. q̄ sc̄ptoz studet legē
tiq; dictati similis.

laude

Scriptoz h̄mōi scrutāti stu
diose vel legēti doctrina/
liter vel etiā dictati nō est
vsq; quaq; dissilis **C**olligit ex p̄ce
denti deductio p̄ntis consideratiōis
quo ad legē vel dictare qz nedū p̄
morula t̄pis exigua h̄ i ānos decē
cētū. mille. sc̄pturā durare cōtigit i
se vel p̄ multiplicationē exēplariū
ab ea sc̄ptoz. legētibus aut atz di
ctantib' si defuerint auxilia sc̄pto
rū cū mēoria sit labilis obreper p̄
tinus obliteratio dictatis aut de
lectis obliuio **N**ode q̄ salubriora
sunt plerūq; scripta veterū qualia
scriptoz noster eligit q̄ dictamina
nouelloz **N**ō q̄ imp̄bem' nouos
dictatores quales assidue cogunt
assurgere tū p̄pter alterationē va
riam gustus spūalis/cupietis nūc
hāc nūc illam escam verbi celestis
nūc oēm penit' abominantis. **T**ū
vero p̄pter dubitationes nouiter
emergētes iuxta q̄litates p̄sonaz
t̄pm altariq; circūstātiāz q̄ nūq;
plene totas se p̄bebūt cū sint absq;
numero variabiles **E**xempluz de
medicis et morbis **N**ō eni suffici
unt eis libri q̄ntūlibet ex arte o
fici **S**ed optet variare recepras
quales velle siml' omēs tradē cēt
p̄out auicenna notat inexplēbile
Prodest nihilomin' apud rē publi
cam nō mediocriter reseruatō ta
liū p̄ticulariter dictatoz. sicut cō
tra morbos corpoz sic aduersus
pestes animoz qd vtiq; facit scri
ptoz **N**ozro scrutationē studiosā

Scriptoz

non omni scribenti tradere possum?
sed scientifico cuius memoria firmi-
ter retinet ea que scribit quia alia si vult
intendere. tunc propter immorationem.
tunc quia segnius irritant animos de mis-
sa per aures quam que sunt oculis subie-
cta fidelibus ait Placcus. Accipit ex
hac radice sue traditionis originem
ars memorie cuius meminit Cicero.
Reddit insuper ratio cur expediat stu-
diosis abbreviaciones sibi certis no-
tulis insignire puncta memoratu
digniora

Tertia consideratio quod

scriptoz noster largire miseret et com-
modat

Scriptoz noster largire mise-
ret. et commodat. Tres esse par-
tes satisfactionis theologi
tradunt. Una est elemosina de qua
prius est consideratio. altera est oratio. ter-
tia ieiunium. de quibus erit consideratio
sequens. Quis oratio dubitauerit quam
scriptoz quale loquimur sit largitor
elemosine multiplicis neque temporalis
ad sustentationem sui suorumque fratrum
seu domesticorum. Est enim lucrosa non
parum ista ars. Tenebit insuper locum
elemosine spiritualis ad opitulationem
animarum. nunc aduersus errores et
scrupulos per eruditionem doctrinalem
atque consilium. nunc ad consolationem saluta-
rem. Fallos si non ita misericordiam rece-
perunt Jonathas cum ceteris iudeis
primo Machab. xij. Dicentes se ha-
bere solatio sanctos libros ideo nul-
lo indigere. Consonat apostolus ubi su-

CCCC

pra ad Rom. Sunt adhuc ut accipi
nonnulli professores regule beatissimi
Augustini quos canonicos regulares ap-
pellamus apud Hollandiam quorum la-
bor scribendi pascat eos temporalibus sub-
sidijs de precio librorum remanentibus
apud se plurimis ad spirituale sola-
tium. Tales iure dixerim beatifica-
tos a propheta. Labores inquit ma-
nui tuae quia manducabis. beatus es
hic in spe. et bene tibi tandem erit in re
Mox tua mystice diuina sapientia.
vel religio tua. vel celestis gratia. sicut
vitis abundans in lateribus domus tue
que est ecclesia vel consocietas. Filij tui
litteraliter professores et scriptura.
moraliter opera tua. sicut nouelle oli-
uarum in circuitu mensae domini que pa-
rat aduersus eos. demones et ho-
mines qui tribulant nos. Compara nunc
si potes aliorum quorumdam ecclesiasti-
corum multiplicata super numerum insti-
tuta sunt in orationibus vocalibus. sunt in
elemosinis corporalibus. istorum pauperum
nec iam pauperum sed diuitem simplicitate
tunc fuerit an adhuc sint nescio sancti-
moniales in hoc opus dedicate sicut
olim quigens per transcribendis pau-
peribus suis ne dum notarios per-
diuites seculares. sed puellas sex in
scribendo peritas datas esse. Non
queso tot genera biblicorum. tot vo-
luminum que modo supersunt
in ecclesia si uero ex scriptoribus in reli-
gione degentibus quam ad prius vix ul-
lum superest vestigium

Quarta consideratio. quod scriptoz
orat.

Q. i

De

Scriptor noster orat. habz
oculus nūcius cordis orā/
di materiā sibi ministrare.
Quāuis nihil obsit qn vocalis qn/
qz possit inseri oratio vel canticum
suaue duz scribit. **Et** vero satis est
implere scriptorē nrm monitionem
applicā. qz psallam⁹ et cantem⁹ i cor/
dib⁹ nris dño. **Q**d frequenter eo li/
berius implere valet quo solitudine
quadā vber⁹ fruit. **P**uto palaz m
fieri qz scriptio vel scriptura ē op⁹
dei opus religiosū. nō min⁹ sepe qz
vocis exaltatio in canticis ecclesie.
Pōt subinde vnū pensari p altez
qnqz salubri⁹ qz tpalis administra/
tio ab ecclia⁹ officioz frequē/
tatione saluat et absoluit. **C**redide/
rit p inde scriptor noster et pietate
iugi cogitauerit totiens deū san/
ctos qz angelos secū eē. toties scri/
ptores sacros ipm alloqui. totiens
ipm sibi blanda qdaz oscula cōso/
latōis dare. quoties eoz dicta sa/
lubria dicit qz mediate vel imme/
diate dispensarūt. **S**ui dignitati qz
pōt rīces alia tpalis equari. **Q**uis
phibet talē aliquē cōtemplatiuū et
esse simul et dicit. **C**ōtemplationem
itaqz lectio que scribendo fit nō im/
pedit sed pascit.

Quinta cōsid. qz scriptor
affligitur

Scriptor noster affligit in
quo ieiunij vicē tenet. **I**eiu/
niū put est tercia ps satis/
factionis extēso nōie dicit a docto/
rib⁹ omīs afflictio corporalis assum

laude

pta volūtarie p domatiōe carnis
vel vice satisfactionis que fit p do/
lorē. **Q**uēadmodū ps altera qz dicitur
oratio occludit omnē mētis ele/
uationē in deū cū humili subiectōe
et obedientia. **E**lemosinā vero p/
tendūt ad omne subsidium. primo
misericorditer impensuz. **C**onsonat
votū paupertatis elemosine. votum
obediētie orationi. votū castitatis
ieiunio seu corpis edomatiōi. **Q**ue
talitē elucidata mor pspiciā faciūt
hāc cōsideratōez cū duplici pcedēte
Nullus itaqz negauerit laboriosuz
esse scribētis exercitiū. acceptet igit
illud in penitentiā seu satisfactiōē
p suis alienisqz delictis. sic em̄ dire/
ctio spūalis oculi reddet laborem
suū nedū vno hoc modo laudabi/
lē et meritozū. sed tot modis quot
intentiones bonas adducet ad de/
corationē actus sui. nominatim iu/
xta cōsiderationes duodecim quas
sub scripture pconijs aperim⁹. **J**un/
ge qz in foro penitentie potest iste
labor ad satisfactiōē sacramenta/
lē imponi. quē laborē si null⁹ impo/
nit hōim. imposuit sane de⁹ ab initō
cū dixit **A**de et posteris. **I**n sudore
vul. tui vescl. pa. t. **P**orro qz in labo/
re hōim nō sunt nec cū hōib⁹ flagel/
lant nō intumescāt sed timeant ne
cū demonib⁹ affligantur. **S**cripsit
egregiū volumē **Aug⁹**. de op e mo/
nachoz qd totū potuerat ad rem
que nūc agit traduci. **Q**m si mona/
chos oportet opari. quale dabitur
opus aliud sue professioni nedū

Scriptorum.

minus aduersum. sed amplius p
motiuū attēto q̄ nō oēs idonei s̄
ad difficiliora qualia sūt p̄dicatio
vel lectio doctrinalis. Sed neque
missa obstat celebratio. quā finit
hora breuis. Neq̄ p̄tea valz excu
satio desidie nonnullos dicentiu
imo q̄si glantiū nescio scribē. **Di**
scant discāt. neq̄ verecundent̄ vel
despent q̄si labor imp̄bus om̄ta
vincit. et duris veniēs in reb̄ ege
stas ait virgilius. **S**aliet besoeng
fait velle t̄roterio ē latie. **R**aras
faēvetulas currē. **Q**ui se dic̄ egē cū
sibi possit faciēdo q̄d i se ē p̄uidē
si mēdax. si fid̄ est. lēoz dijudicet

¶ Sexta cōsideratio

¶ Scriptoz sal sapientie tribuit

Scriptoz n̄r posteris sal sa
pientie administrat. **J**ubet
ap̄ls esse n̄m rōnabile ob
sequiū oformit̄ ad figurā legis p̄
cipientis in om̄i sacrificio sal appo
ni. **N**ideat aut̄ sc̄ptoz ne suum sal
infatuet v̄l sibi si ei nō sapuerit v̄l
alijs si corruptū per ineptias scri
bendi reddiderit. **Q**uales vere p
tulit eras n̄ra plimos quoz men
dosa fuerūt adeo volumina vt cō
sultius fuisset. nulla q̄ talia mini
strari cū littēis incōditis sine lege
sine sensu vel ordine. adeo q̄dē vt
auctori pp̄rio seu dictatori nō intel
ligibilia redderent̄ q̄ntūlibz intro
specta. **N**āc existimāt aliq̄ nō mini
mā tribuisse iacturā studijs ac vni
uersitatib̄ n̄re tēpestatis dū quili
bet admittebat̄ ad scribendū. non

CCCof

pbatus non cognitus. **E**xemplaria
quoq̄ dabant̄ incorrecta. **Q**uidni
multiplicioz corruptio seq̄ret̄. iun
cta trāscribētū v̄l inertia v̄l igno
rantia. **S**ed dant̄ visitatores in ar
tibus mechanicis. ne fraus comit
tatur in opationibus vt in pānis
vel in pane vel cultellis et ceteris.
Quis digne tulerit opus p̄ciosissi
mū expers esse visitationis. ne cor
ruptio sua serpat iugit̄ in deterius.
Sic oliz apud sc̄os p̄res hēbatur
electio sup̄ sc̄ptozibus nec passim
admittebat̄ indoct̄ vt doctus sed
v̄sq̄ ad punctozū formationem. q̄
lucē dāt magnā legētibz examē
habebat̄. **Q**uisci doctores nomia
tim hereneus si nō fallit memoria
subiūgebāt in opusculozū suozum
fine terribilē d̄ini nomis obtesta
tionē. vt sc̄pta sua correcte trāscri
berent̄ et p̄ posteros ita fieri sua
derent. **A**lio q̄n iuḡ hieronymū q̄s
vel sc̄psisse vel emēdasse fruct̄ estz

¶ Septima cōsideratio

¶ Scriptoz fontē ministrat
Scriptoz n̄r posteris apit
fontē aque viue salietis in
vitā eternā. **I**ntelligat̄ hoc nō vt
auctoz p̄ncipalis qui solus deus ē
s̄ vt ministratoz. **N**ā fons vite ver
bū dei in excelsis. **N**ōne libri salu
bres q̄les intēdimus sūt nō cister
ne quidem veteres et dissipate. sed
fons ortozū puteus aquaz viuen
tiū que fluūt impetu de libano. q̄
cādidatio nūcupat̄. **Q**ui sapientie
fonti q̄nto p̄ximiores sunt riuuli

sciarū tāto puriores salubriores
q̄z credideris illos **Quo** cōn duz
per terras in lōginquum riuū scia-
rū dilabunt nō retinētes virtutē q̄
gustū fontis originalis scito q̄ de
facili limū viscum q̄z cōtrahūt. vñ
v̄mes pestilētes vt rane bufones
colubzi geniti repūt et potātes in-
ficiūt aut p̄munt **Bibe** igiē o scri-
ptoz de aq̄s tuis viuētib⁹ veniētib⁹
b⁹ de libano p̄oz **Et** ne dixerit. cū hē
tid. aq̄ furtiue dulciores sūt h̄ oīa
palā q̄ in luce clarescāt. p̄ quo sit
sequens consideratio

Octaua cōsideratio

q̄ scriptoz lucem dat

Scriptoz n̄ lucez sequit̄ q̄
eam posteris administrat
Lex dei lux est et lucerna.
Lucerna pedib⁹ meis verbū tuum
ait p̄sta dño et lumē semit̄is meis.
Sit opz ip̄i gaudiū. qui delcabile
lumē ocul̄ inspicit q̄noie **Req̄z** hēt
vt thobias cōqueri. q̄le mihi gau-
diū erit. qui in tenebris sedeo et lu-
men celi nō video **V**idet plane lu-
men celi sc̄ptoz n̄ qd̄ ē verbū dei
descendēs a p̄re. luminū. dñi alij ac-
cumulāt sup se terrā instar talpaz
defossi tenebris sc̄ptariū vel l̄rarum
vel opationū **G**audeāt pueri t̄les
habuisse p̄ntes vel maḡos qui
talib⁹ eos artibus salubria scribē
di voluerūt instruere **G**audeant q̄
talentū artis hmōi susceptum non
ignauiter infodere h̄ vt lucernā et
lucē strēnuitate diligētī. conant̄ p̄-
sentib⁹ q̄ futuris oñdere **V**ide. hō

homi et ars arti q̄ntū p̄stat q̄ p̄re-
fert **De**oir⁹ scz ad salutaria sp̄ua-
lia q̄z p̄re derelictis aut impuls⁹ ad
noxia. que vel auariciā nutriāt vel
ad flagicia p̄trahāt nō distrahāt
a p̄ctis **Demū** collige tectū sc̄ptoz
n̄ quale tibi sit donum dei. posse
frequenter emergere de tenebris
mūdanoz hoim̄ cuz actibus suis
tererrimis. in seditionib⁹ in bellis
in cōditionibus **E**mergere dixe-
rim per obligationē animi duz lu-
cidis et tranq̄llis actionib⁹ mens
occupat se **N**am vbi locus esset in
corde tuo tenebris. q̄ lux scriptu-
rarū attentione sua complet **Q**ua
in re non parū accipit fructū scri-
ptoz q̄uis illitterat⁹. non min⁹ cre-
bro q̄z hō nō intelligens eccl̄ie can-
ticis occupatus **S**ensit hanc lucē
Dug⁹ dū obediēs celesti oraculo
tolle lege tolle lege. cōiectis in scri-
ptura apli oculis. mox depulsa sūt
ab eo dubitatiois tenebre luce se-
curitatis infusa **I**taqz dicit nō pōt
q̄z multiplex olim et q̄tidie lucis
splendide fulgor irradiet legētes
in sc̄pturis quas h̄ri nō posse sine
sc̄ptozib⁹ q̄s nesciat **Q**uesto sunt
vbi libet scripta tibi si volueris ver-
ba nō eque **V**ides in illis defect⁹
tuos tanq̄z in speculo sine verecun-
dia vel pudore cui⁹ q̄z insipientis
vel culpantis **N**otes p̄ variatōne
palati sp̄ualis nunc istis nūc illis
sc̄ptoz refici saporib⁹ **P**ropterea
supuacua ip̄oz multiplicationem
q̄s esse culpauerit **N**ōne lautissimā
esse ouenit sapiētie mensā multa qz

ferulosa
mar vni
vel riqz
ad qua
Comedice
ebiamini
nō rebrofi
nostrare a

te cōsid

frat
frat

frat
frat

frat
frat

frat
frat

frat
frat

frat
frat

frat
frat

frat
frat

frat
frat

frat
frat

Scriptorum.

ferculorū varietate refertam **Su-**
mat vnusq̄sq̄ q̄d̄ q̄ntū satis erit
vel vsq̄ ad sobriā ebrietatē spūs.
ad quā sp̄s inuitat carissimos
Comedite inq̄t amici et bibite in
ebriamini carissimi **Qualis** eberas
nō tēbrofitatē obtusitatēq̄ s̄ lumi
nositatē affert insolitāq̄ vere dīnā

ie cōsideratio q̄ scriptor ec/
clesiam dicit.

Scriptor noster eccliam dī/
tat **Referē** Aug^o moriens
ffibus inculcasse q̄ ecclia/
sticā bibliotecā magno studio q̄a
magnum sciebat esse thesaurū custo
dirēt **Quo** cōn nō hnt tyranni de
populatores regionū seu religio/
nū efficacius machinamentū q̄ si
libris ipas in primis spoliauerint
atq̄ puauerint **Dauit** in regibus
assyriorū respectu hizim q̄ iudeoz
Hoc p̄dē animaduersū est incōmo
dū cepisse circa regnū frācie xp̄ia/
nissimū a quo libri distracti sūt assi
due. etsi nō apta tñ occulta q̄ pal
liata depredatione p̄pter lucz ad
exterās nationes colligēdū. quan
q̄ neq̄ defuerint aptissimi violen
tissimiq̄ direptoēs **Dī** in p̄uēbio
vulgari **Les bons liures faut les**
bons cleres. i. **Boni** libri faciūt bo
nos clericos **Hoc** p̄uerbiū verū
ē **Mutatis** q̄z libris. vt policia mu
tetur vno mō vel altēo nce ē. **Hec**
ad laudē sc̄ptozū spectāt. quozum
studiū est ad oppositā librozuz de
paupationē cōnriū. dicitare scilz et
popularē libris sc̄is **Admirabilis**
fuit ardoz habendi libros sacros

CCCXX

apud ptolemeū regē. qui p̄cio in/
genti cōpauit sibi per septuaginta
interp̄tes translationē eozū. **Quo**
vtinaz puocarent infidelis regis
exemplo fideles pontifices et p̄n/
cipes xp̄iani **Fertur** huius regis li
braria quinquaginta milia libros
habuisse **Ceterū** diuitias hic non
accipim⁹ solū in decoē libroz. qui
tamē additus si fuerit valor spiri
tuali p̄cium duplex accrescit. sicut
in ornamētis ecclesiasticis ista lau
damus. **Sit** scriptura laudabilis
pro thesauro qualis nō ē in papi
ris ilico pereūtibus. vbi dicuntur
simul labor recte papireus deperi
re cuz opera q̄ impensa **Pergame**
nū durabilius est. que conditio ca
ristiā eius supra papirū compēsat
abundantē **Sed** neq̄ quispiā ex
cusauerit suā in scribendo segnicie
si nesciuerit litteras artificiose mul
tuz formare littera sit legibilis. sit
pūctuata sit purgata. qualis est lō
bardoz. nō inuoluēs se tractibus
supfluis **Sit** demū sine mendis fal
sitatis. cū orthographia v̄ea **Illa**
sufficit in ecclie thesauro reponi q̄z
uis parū fucati decozis obtineat.
nec tantū dē p̄ceh̄ tp̄alis **Nō** autē
oportet ad extremū vnūquēq̄ si
miles ad scribēdū libros assumere
quē admodū nō est par in legenti
bus studiū **Sap̄tat** hic ampli⁹ de
uotionem vel gignere vel nutrire
cui parua satisfaciunt opuscula.
Nult alius in altū eruditōis intel
lectualis ascendere tali grādia do
ctozū habenda sūt volumina. q̄zū

De

traditiones ordine doctrinali seruetur. Alio q̄n rectū in addiscendo deserēs ordinē letos iuxta boetiū exitus nō haberet. **P**rimū simplicitati claustraliū religiosoz. **A**lterū magis appropriatuz ē studiositati sapientiā cū p̄dicationis officio p̄fiteri q̄rentiū. **T**u deniq; si non potueris amplos libroz manipulos ad aream ecclie reportare vel paruulos et paucos. imo si gregozio credis vel vnū afferre stude vt in tabernaculo dñi nō vacu⁹ appareas. si solos etiā capzarū pilos habueris vel minuta tuo

Decima cōsideratō

q̄ scriptoz eccliam armat.

Scriptoz noster ecclesiā armat. **C**ōparat salomon in canticis eccliam turri dauid que edificata est cū p̄pugnaculis et mille clypei pendēt. ex ea omnis armatura fortiū. **E**t ap̄ls nominat verbū dei nūc clypeū ignitū nunc gladiū ancipitē et penetrantē nūc gladiuz spūs. **E**t p̄sta sagittas potentis acutas. **Q**uisq; igit̄ habet zelū legis (et h̄re debet sūmus pōtifer p̄cipue cū p̄latis et clēo) vigilet oportet hanc armaturā libris ministratā augere aduersus omnē sciam extollentē se cōn xpianā religionē. **S**ed heu q̄o dicit ap̄ls Omnes que sua sūt q̄runt nō que ihu xp̄i. **Q**ui nec opponūt se murū nec armis spūalibus induūtur nec scripta q̄bus alij se fidem q̄ dilatent.

laude

abūdare pcurant. **N**ide si nō carior est hodie d̄scriptoz citationū q̄ euangelioz. **M**entioz si non pluris emūtur. si nō sedulius ap̄d q̄sdam xpianos cōparant̄ sc̄pture fabulose q̄ religiose. et p̄ hanc q̄ sacre. et lubrice q̄ caste. **I**nunc et ecclesiā inter has manus p̄spari cōfide. **S**i nō eat animus ad scrutandū iuxta xp̄i iussionē scripturas illas tñ multiplicare resuare q̄ p̄nccitatibus et oportunitatibus equū erat. **N**ō q̄ ip̄i etiā theologo mēoziter om̄es incorporent. **H**oc eni nequaq; factibile est vel temptandū cū sit consulti⁹ paucis rite digerēdis immozari. **M**erū expedit reponere repositaq; cogitare scripturas velut in sūma q̄dam qt̄is pro loco et tpe possint h̄ri cōfessum vt ita loq̄mur ad manū p̄ infidelib⁹ vel ouertendis vel reuincēdis. **N**o erudiendū etiāz nūc hoc mō nunc illo fideles. **T**alis sit oportet ois scriba doct⁹ in regno celozū simit̄ homi p̄familias qui profert de thesauro suo noua et vetera. **Q**ui pabolice similitudini nōne videt̄ alludere sponsa blandiēs sponso. oia poma noua et vetera dilce mi seruauit tibi. **O**fferet hoc loco se d̄filiū q̄d per compationē ad armaturā dei quā esse dicim⁹ libros legis. sit de armis diaboli libris re p̄bis faciendum. **L**egat qui nescit illud de actibus capi. xix. multi ex eis qui fuerant curiosa sectati otulerunt libros. et combusserūt corā oibus.

scrip
Et cōparat̄ p̄
pecunia venari
lū. ita fortiter
et cōfirmabat
accepim⁹ de lib
tionis mille aur
inutilis aruit et
ritus in graula
iozis ecclie. **A**p̄
apud p̄latis et
aliquos refruari
normationis sim
De bonis q̄p̄e nul
q̄n ritom⁹ p̄cep
gis in arca custo
ficas q̄ custodia
ta est in exēplari
legis postq̄ acco
ma p̄ se cōtra p̄
ferēs plene libe
stro redēs illū
ca. **M**ois rursus e
Nicola⁹ de iyya
q̄ alit̄ possit̄ sūt lib
liboz de xpianis ali
par est deuotio ad b
foca ad sc̄oz reliq̄
culū h̄p̄ cor vel pe
culant̄ et stringūt
opulari. vū in se
euangelio mat̄ h̄
to tradit̄ histo
Decima
q̄ scriptoz custo
Cripoz noster
fidei xp̄i
rū duplex et
reticos. **A**na vt p̄m

Scriptorum.

Et computatis p̄chs eoz inuenerūt pecuniā denarioꝝ q̄nquaginta milia. ita fortiter crescebat v̄bz dei et cōfirmabat. **S**imile factū nuper accepim⁹ de libro magico estimationis mille aureoꝝ q̄ vt palmes inualis aruit et arsit. Sic olim parisius in graula ⁊ nup in atrio maioris ecclie. **N**up vero sit expediēs apud platos et inquisitores tales aliquos reseruari p̄pter exemplar cōdemnationis similiū. ipsi cōsiderēt. **D**e bonis q̄dē nulla sit dubitatio q̄n videm⁹ p̄cepto dñi tabulas legis in arca custoditas fuisse repositas. q̄ custodia cū honore signata est in exēplari vita xp̄i qui libꝝ legis postq̄ accepit et legerat arma p̄ se cōtra p̄fidos et ysaiā p̄ferēs. p̄licuit libꝝ reuerenter ministro reddēs illū vt habēt luce. iij. ca. **M**ozē rursus esse iudeis scribit **N**icola⁹ de lyra nō ita sedere alte q̄ alte positi sūt libri legis. **S**citur insup de xp̄ianis aliq̄bus q̄ ipsis par est deuotio ad libꝝ aliq̄ sc̄m sicut ad sc̄oꝝ reliq̄as. quē vt signaculū sup̄ cor vel ped̄ suū ponūt osculant et stringūt. **N**ec pap̄ credūt opiculari. dū in se versāt quod de euāgelio math̄ sup̄ egros imposto tradūt historie cū ceteris.

Undecima cōsideratio

q̄ scriptoz custodit ecclesiam.

Scriptor noster eccliam custodit. **Q**uip̄ scriptura r̄ duplex est aduersus hereticos. **U**na vt vincatur et sic ar-

CCCCI

mat. **A**ltera ne vincant et sic custodit. **S**ed nobis talia differētibus moꝝ occurrere vidēt aialis homo et opponere p̄mo illud ecclias in fine. q̄ scribendi plures libros nullus est finis. **D**einde q̄ desūt scrutatores sc̄pturarū p̄sertim deuotarū. **A**mpli⁹ q̄ ex lectura libroꝝ multū suscepērūt occasionē errādī imo et insaniendi. **S**ic opposuit paulo q̄ dicebat. **M**ulte l̄re faciūt te insani re paulē. **R**ursus oporteret libros ipsis etiā laicis ⁊ mulierculis p̄pinare vt docerentur per se legendo eos. facta translatione ad vulgare suū si nō aliē cōciperēt. **A**uero p̄mū nō impedit. vel obliterat laudem sc̄ptoris n̄ri. **N**ō enī p̄gredit in immensū sine fine s̄ sine cōstituit cū ecclias timorē dei. cū suozū obseruatione m̄datoꝝ. **Q**uo fine retento nihil nimis. **N**ec iā erit p̄litas libroꝝ sed vnitas. **F**atemur et plāginus raritatē esse nimiam in scrutatoꝝ sc̄pturarū deuotarum. **S**z maior adhuc inueniret occasione sublata libroꝝ q̄s ingerere p̄ sc̄ptores expevit. **P**otēs est deus affectib⁹ flāmā inurere cuz̄ intellectus allectione vt p̄fectionē suā in veri cognitōne positā aliq̄n scrutetur. **S**etep̄ nihil ē tā sc̄m ⁊ salubre vel piū. quo non cōtingat abuti. sic de libris euenit quoꝝ nō ē culpa neq̄ scribentiū sed scelus ē in abusu. **P**ostremo magis v̄gere vidēt si nō habet zelus instructionis sanctaz sciam. si cōtempserit obſuare non violandā ecclie hierarchiā que

De

habet ut inferiores laici p̄ sup̄iores clericos in lege dei peritos in
structionē accipiāt. Nec docere h̄z
publice nisi miss̄. **N**ō ei eē d̄c̄im̄
cim vel h̄fe v̄l scrutari libros san-
ctos illos maxie. q̄ suā difficultatē
petūt explanari p̄ alios passus et
glōs doctoz. **Q**ualit̄ agere nec fa-
cultas est ingenij nec eruditionis
omoditas apud vulḡ q̄s ab ore
sacerdotū optet legē ex̄p̄ere. **N**ec
t̄n arcēdi vident̄ ab opusculis mo-
ralib̄ et deuotis nullam in se diffi-
cultatē nec ab̄iguitatē nec absurdi-
tatē in translationē gerentib̄. cui⁹
modi sūt historie v̄l vite vel legē/
de sc̄oz. necnō meditationes sc̄e.
Translatōnes in reliq̄s iure culpāt
plus erroris arrogantis. q̄ deu-
tionis hūilis aut eruditionis salu-
bris materiā p̄pinātes.

Duodecimā cōsideratio

scriptoz honorat ecclesiam.

Scriptoz n̄r honorat eccle-
siaz. **D**educūt h̄c honori-
ficentiā p̄missē cōsideratio-
nes q̄ siml̄ oñdūt nō mediocrē la-
trie venerationē scribēdo libros cō-
stitui. **I**n̄ cōsurgit rō meriti ad deū
q̄ honorificat honorantes se. **Q**ui
legē q̄z m̄ris eccl̄ie sp̄se sue nō di-
mittūt sed augere h̄z dilatare h̄z elu-
cidare cōtendūt. **Q**uō si forte dixe-
rit emul⁹ aduersus laudē scriptozis
n̄ri. **S**ur laudē ille qui mercenari⁹
est. cui⁹ ad lucrū respicit ocul⁹. **A**-
cipiat lucrū quod suū est. et vadat.
Respondebimus p̄ euāgelicā ⁊ ap̄licā

laude

sc̄iam q̄ dignus est opartus cibo
suo et mercede sua. **T**imō p̄ncipa-
lis et finalis ei⁹ intētio in honore
dei et eccl̄ie in charitate nō ficta. in
sua demū aliozūq̄ p̄petua salute
figat̄. vt sit finis lucri sub fine cele-
sti. q̄t̄is non iā duo fines aduersi
sed vn⁹ v̄trobicq̄ censeat. **N**onne
sc̄ptoz n̄r p̄terea venit honorand⁹
ab om̄ibus qui diligūt eccl̄iam p̄ci-
pue qui regni suo p̄sunt. **S**it ho-
nor ip̄e in b̄nficio sit honor in aliq̄
insigni titulo sit in largitiōe indul-
gentiaz nō min⁹ q̄ p̄ p̄grinatio-
ne vel eccl̄ie materialis cōstructione
sit in p̄uilegijs aliq̄bus. **Q**uā si du-
plici honore dignos dicit ap̄ls q̄
laborāt in v̄bo nūq̄ de sc̄pto sile-
bimus. **N**ūq̄ euāgeliste nūq̄ p̄-
phete. nūquid paul⁹ ip̄e p̄fuerunt
nihil sc̄pto. **R**ōne p̄sima quodie scri-
ptis edificant̄ qui v̄ba nō audiūt.
Hoc vnū inuigendū p̄missimus. vt
sc̄ptoz ois idoneū se p̄beat. **Q**uā
ab institutis vel instituendis p̄nci-
palibus scribis exēplaria que ⁊ q̄
sua sint irrep̄rehensibilia suscipiat.
Sic enī iubet d̄ns deus. xvi. vt rex
sibi des̄ptur⁹ deutronomiū legis
exēplar a sacerdotib⁹ accipiat. et
moysi dicit. fac om̄ia p̄z exemplar
quō vidiisti in mōte. quod ⁊ angeli
ministrātes ob̄s̄uāt. **E**cce q̄nta ste-
rilitas p̄ eccl̄iasticos p̄sertiz pleba-
nos r̄cores eccl̄iarū et alios ocio-
sos de eccl̄ia. p̄cholor inuenitur.
Apud q̄s nec breuissim⁹ tenor vn⁹
habet̄ d̄noz p̄ceptozū. nec sacro-
rum nomiatio nec numer⁹ articlo-

scrip-
tum cōpellit
dam instituta
optat facere

Respon-

eb⁹ festiuis

peoit vt ad p̄-

libros seu trad-

los deuotionis

uis habito mo-

piens inuocabit

v̄nq̄ nō p̄ule cēle-

noz eccl̄ie plus al-

multiplicatō v̄l

in olās in aliq̄

Consiliū

habendis

quid

est. vel si

deant iur-

tab⁹. **S**crip̄t̄ in cō-

naltis religionū.

cl̄ic⁹. marie catho-

licarū h̄re. sed sc̄-

p̄sitis suis v̄ltimē

ribus cōterū ceter-

cū stipendij ope-

decent agat n̄r

n̄r viriliter p̄ cau-

nus oñū vitet q̄

quō eoz sentina cō-

horrida. **S**per p̄-

ces sua magna

bens scrutari scrip-

scribi q̄bus habet̄

ele p̄cipis tanq̄

Scriptorū

rum **C**ōpellatur h̄re synodalia q̄/
dam instituta Bene q̄oerz sed illō
optuit facere nō tñ aliud omittere

Responsio ad q̄onem vtrū
licz scribere dieb⁹

festiuis **D**eniqz nihil im/
pedit vt ad p̄ncipiū finis se r̄ferat
libros seu tractatulos vel codicil/
los deuotionis scribere dieb⁹ festi
uis. habito moderamine quale sa
piens iudicabit in hoc ope. quod
vtriqz nō fuisse cēsendū est. s̄ in ho/
nozez ecclie plus aliqñ vergens q̄
multiplicatō vōlis orōnis. imo q̄
insolēs in aliq̄b⁹ missaz inculcatō

Consiliū auctoris de habendis scriptorib⁹

Quid ad extremū nobis
est. vel fidei vel cōsilij. pui
deant supiores in vniuersi
tatib⁹ studioz in cenobijs seu mo
nasterijs religionū. in collegijs ec
clesiaz. marie cathedraliū nedum
librarias h̄re. sed sc̄ptores de sup/
positis suis instituere cū relaxatio
nibus onerū ceteroz cōgruis aut
cū stipendijs oportunitis **Q**ue vbi
deessent agat nihilomin⁹ scriptor
n̄ viriliter p̄ causa nō infima. q̄ti
nus oriū vitet q̄d vicia docet oia
q̄d eoz sentina est abomiabilis q̄
horreda **S**pet p̄miū spet qm̄ mer
ces sua magna nimis erit. de⁹ in
bens scrutari scripturas ac p̄inde
scribi q̄bus habet ēna vita **S**ui⁹
esse p̄ticipes tanq̄ in libro suo scri

CCCC.

ptos. largiat ip̄e nob̄ dñs n̄r ih̄s
xp̄us liber vite speciosissimus de⁹
benedictus in secula Amen

Explic

Incipit respōsio magi

stri **J**oh̄is gersonis de delectatio
ne in seruitio dei habenda

Dabitabat nup
aliquis. an delectatio
cordialis querēda sit
in seruitio dei taz pra/
tico q̄ speculariuo **V**idetur eniz

talis delectatio esse fornicatio seu
libido quedā spūalis. que nō deū
p̄pter se soluz querit. zelo amicitie
pure gratuite s̄ p̄pter se **E**xplū
de officiātibus clericis alicui ecclie
sic. p̄pter distributiones horarias
seu quotidianas **E**xplū aliud de
spōsa q̄ nō diliget sponsū p̄t aliō
nisi p̄t delectationē osculoz cū filiis⁹

Sed videt ad oppositū p̄mo il
lud ps. delectare in dño. q̄ dabit t̄i
bi petitiones cordis tui **R**ursuz il
lud p̄bi. delectatio tenet hominē in
opatione **E**t itez **S**ignū adq̄fici
bitus. est delectatio in opatione **S**e
terū de⁹ reddēs eam p̄plo isrl̄itico
maledictionū suaz dicit q̄ nō fuisse
sit deo in gaudio cordis q̄ letitia
Et alibi **G**audium dñi fortitudo